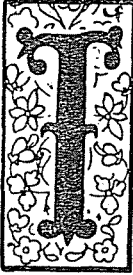

BASIN

İkinci Beş Yıllık Plân Ve Din Eğitimi...

ürkiye Cumhuriyetinin 1963 - 1967 yılları arası tatbik edilen ilk beş yıllık plânı Garblı aşırı sosyalist bir iktisadçı ve plân-olan Tinbergen tarafından azırlanmıştı. Memleketin gerçeklerinden habersiz olan bu kişinin, sadece kendisine arz edilen bilgilere göre bir plân hazırlanması elbetteki bu memleket için normal faideyi sağlamaktan tamamen uzaktı. Hele maiyyetinde istihdam edilen plâncılar ise moda haline gelen sosyalizm hastalığına yakalanmış ya da yakalanabilecek kimselerden ibaret olursa ismi kalkınma plânı olan beş yıllık programdan bir faide beklemek hüsnüniyyetin eseri olacaktır. Anadolunun bağrından yetişmiş, onun gerçek dertlerine vakıf evlâtlarına DPT de yer verilmedikçe, ehil ellere hazırlattırılmadıkça tasavvur edilen ilerlemeler elbetteki elde edilemeyecektir. Bir bakıma da birinci plân devresi öyle olmuştur. Dini eğitimle ilgili konularda ilk plân hiç bir şey ifade ve ihtiva etmediği içindir ki o noktadan ne gibi bir kalkınma olmuştur orası meçhulümüzdür. Kalkınma gibi görünen şeyler de esasen milletin kendi gayreti ile plân dışında meydana gelmiştir.

Nihayet birinci beş yıllık plânın son senelerinde DPT den ithal malı fikir sa-

hipleri, bu memleketin gerçeklerini bilmiyenler, manevi ve milli değer esaslarına karşı soğuk davranan kişilerin yerini tam aksi şahsiyete sahip, bu milletin bağrından yetişen, onun milli ve dinî inançlarına hürmetkâr, onlara inanıp kabul eden şahıslar işgal etti. Esasen «Plân yerine pilâv isteriz» diyen iktidar, kendi tenkid ettiği noktaya düşmemek, muvafakiyetli bir plân hazırlayıp tatbik edilmek için böyle hareket etmeye mecburdu.

DPT. gibi önemli bir devlet müessesesine kendilerinden büyük bir ümitle hizmet beklenen şahıslar getirildi ama netice de bir değişiklik oldu mu? Hazırladıkları plânda memleketin dertlerini tam olarak dile getirebilmişler midir? Bu soruların cevabını başlıkla ilgili konuyu inceliyerek cevap vermeye çalışılacaktır.

Evvelâ ikinci beş yıllık plânın önsözünü teşkil eden sayın Başbakanın sözlerine göz atalım:

«İkinci beş yıllık plânın memleketimizin gerçeklerine milletimizin arzu ve ihtiyaçlarına azamî derecede uygun olmasına büyük itina gösterilmiştir. Zira inancımız odur ki memleketin gerçeklerini ve milletin arzu ve temâyülünü göz önünde tutmayan bir plân hayatiyetten mahrumdur.

● **ALİ ŞAFAK**
(Doktora talebesi)

Her türlü kalkınma çabasının hedefi insanı memnun ve mesud etmektir. Bu güzel ve büyük bir hedeftir. Erişilmesi kolay olmayan bir hedeftir.

Bu amaca ulaşabilmek için evvelâ inanç sahibi olmak lâzımdır. Biz herhangi bir müşkilden yılmadan ve herhangi bir engel karşısında tereddüde düşmeden mamûr ve müreffeh Türkiye hedefine ulaşacağımız hususunda tam inanç içindeyiz.

Velhasıl Türkiyenin bir an evvel kalkınabilmesi için her türlü imkândan faydalanacağız. Kaynaklarımızı en iyi şekilde kullanarak erişmek istediğimiz hedeflere bir an evvel varabilmeyi sağlamış olacağız.

Büyük milletimizin sahip olmuş olduğu yüksek haslet ve meziyyetler, çalışma azmi, hukuk ve nizam sevgisi, hakduygusu teşebbüs gücü, medeni cesareti kalkınmamızın en değerli kaynağıdır.

Milletçe birlik ve beraberlik içinde çalıştığımız takdirde başarıdan emin olabiliriz.

İkinci beş yıllık plânın memleketimize ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diler refah ve saadet getirmesini Cenabı Haktan niyaz ederim.» (1)

Dini bir espri içinde başlayıp biten ön sözünde sayın Başbakan plânın muvaffakiyete ulaşmasında birlik ve beraberliğin, hak duygusuna bağlı olmanın ne derece bir rol oynadığını ifade etmektedir. Böyle bir önsöz ile başlayan plânın içerisinde her halde milletin inanç kaynaklarını öğretecek olan öğrenim müesseselerinin, müstakbel beş yılda arz edeceği terakki ile ilgili, hesap ve kitaplar bulunmalı idi. Malesef Eğitim ile ilgili 158-205. ci sayfeler teker teker incelenecek olursa görülür ki ne İmam-Hatip Okulu ve ne de Yüksek İslâm Enstitüsünü söz konusu eden bir hüküm vardır. Ez-cümle:

ORTA DERECELİ OKULLAR

«Eğitimin gayesi; vatandaşlara... kendisinin ve çevresinin refah ve mutluluğunu moral değerlerini artırma kabiliyetini veren sosyal bir hizmet sağlanmasıdır. Eğitim yolu ile vatandaşlara toplum içinde ve çalışma alanlarında gerekli bilgi, alışkanlık ve kabiliyetler verilecek bu amaçla eğitim kademelerinin çalışma hayatı ile ilişkisi sağlanacaktı. Vatandaşların devamlı değişen bir dünya için hazırlanması gerçekleştirilecektir.» (2)

Eğitimin gayesi böylece açık bir şekilde tarif edilirken elbetteki bu çalışma mü-

eyyidesini, emredici bir duyguyu ferd vicdanına, kafasına yerleştirmek lâzımdır ki, o da çalışma sahasında dini emirler ve mükafatları, ahlâki prensipleri, eğitilen vatandaşlara öğretmekle mümkündür. Plânın bir başka yerinde «Lise seviyesindeki meslek okullarında (Tarım, Sağlık) verim iyidir.» (3) derken acaba yalnız parantez içindeki okullar mı kastedilmektedir, yoksa İmam-Hatip okulları ve sair meslek okulları bunun içerisine girmekte midir? Bu husus anlaşılacaktır. Fakat müteakip cümlelerde yalnız tarım okulları izah edilmekle sınırlı bir meslek okulu kastedildiği anlaşılmaktadır. Oysa İmam Hatip okullarında randıman diğerlerine nispetle daha üstündür. Memnuniyet verici olan bu durum resmî mercilerce istatistiklerle tesbit edilip bültenlerinde yer verilmediği içindir ki sarf edilen sözler sübjektif kalmaktadır.

«Eğitim politikasının ana hatları» başlığı altında «Eğitim geniş anlamda kişilerin fikir, karakter, beden ve ruh güçlerinin geliştirilmesidir. Böylece kişilerin muhakeme ile karşılıklarına çıkan meseleleri anlamak, çözmek ve sağlam kararlar vermek gücü kazanmaktadır. Fikir gücünün geliştirilmesi için gereken eğitim, dersler ve benzer faaliyetler yardımı ile sağlanmaktadır.» (4)

Gerçek şudur ki bugün gençler bir fikir keşmekeşliği ve ruhi bunalım içinde dilerler. Ruhî güçlerinin çoğtuğu bir ortamda sağlam kararların yerini çürük, çökmüş kararlar işgal edecektir, etmektedir de. Netice olarak da cemiyette ve eğitim yerlerinde bir anarşizm hâkim olacaktır. Netekim 1968 yılında son aylarda zuhura gelen olaylar bunun bir örneğidir. Bu meyanda pek haklı dâvaları olan, akademi hakkının temini için Yüksek İslâm Enstitüsü talebeleri hep kanun çerçevesinde hareket etmiş, gayri kanuni herhangi bir yola tevessül etmemişlerdir. Sahip olmuş buldukları iman ve ruh gücünün mükemmeliyeti ile taklitçilikten öteye gitmeyen hareketlere yeltenmemişler, heves etmemişlerdir.

ORTA OKULLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

Plânda Orta okulların tevhidine gidilirken mesleki öğretim veren İmam Hatip Okullarının Orta kısmı hakkında «Köy Ebe okulları ile İmam-Hatip okulla-

- 1) İkinci Beş Yıllık Plân Ön Sözüden
- 2) İbid. S. 158
- 3) İbid. S. 161
- 4) İbid. S. 162

BASYAZI DEVAMI

rının ilk devreleri dışında orta okul seviyesindeki bütün okullar genel orta okul durumuna getirilecek ve bu amaçla 1968-1969 ders yılında ilk sınıflara öğrenci alınmayacaktır.» (5) Bu hükümlerle Din eğitimi sahasında çekirdekten yetişmeye önem verilirken Plânın 165. ci sahifesinde genel orta okulların, 166. cı sahifesinde köy ebe okullarının önümüzdeki beş yıllık devrede gelişme istatistikleri verilmiş ve fakat maalesef İmam-Hatip okullarının orta kısmının gelişmesi hususunda herhangi bir istatistik yapılmamıştır. Bu durum da gösteriyor ki, bu okulların gelişmesini tamamen politikacıların eline bırakıyor. Devlet ve hükümet ricali ne derse ona göre inkişaf edecek yada duracaktır. Enteresan bir noktada Plânda Lise seviyeli meslek okullarından bahs edilip, her birinin gelişmesi hususunda tablolar verilirken, İmam-Hatip okullarının Lise kısmından bir kelime dahi söz edilmemiştir. Muhterem plâncılarımızı bu noktalarda sukut etmeye sevk eden acaba nedir? Adedleri Öğretmen okullarınunkine ulaşan bu okullara, niçin onlar kadar plânda yer ayrılmaz?

YÜKSEK ÖĞRENİM

Plânda yüksek öğrenimle ilgili sahifelerine de bir göz atmak gerekirse; göze batan bir yenilik «Bütün lise seviyesindeki teknik ve meslek okullarından gelen öğrencilere gerekli formasyonu sağlayacak bir hazırlık döneminden sonra yüksek öğretime devam imkânı sağlanacaktır. Ancak bu öğrencileri, insan gücü açıklarını kapıyabilmek ve kaynak israfını önleyebilmek amacı ile yüksek öğrenime kendi alanlarında devama yöneltici ve teşvik edici bir sistem geliştirilecektir. Lise ve Lise seviyeli teknik ve meslek okullarından gelen ve gördüğü eğitim yüksek öğrenim için yeterli olmayan öğrencileri yetiştirmek için Üniversitelere bağlı hazırlık sınıfları kurulacaktır.» (6) Böylece meslek okulları arasında mütalâa edilen İmam-Hatip Okulu ikinci devre mezunları da branşları ile ilgili fakülte ve yüksek okullara girebileceklerdir. Şükadar varki plânda «Gördüğü eğitim yüksek öğrenim için yeterli olmayan öğrencileri yetiştirmek

için üniversitelere bağlı hazırlık sınıfları kurulacaktır» denilmekte fakat bu işde ölçü nedir? nasıl bir değerlendirme yapılacaktır? Bu hususta hazırlanacak mevzuat ne kadar mükümmel olursa olsun, iş tatbikçilerin elinde olduğundan ümid edilen sonuçlara belki uzun zaman ulaşamayacaktır. Meselâ büyük şehirlerde, ehil öğretmenler elinde yetişen, dersleri asla boş geçmeyen talebeler yetişkin, Anadolu'nun pek çok şehir ve kazalarında yetişen, öğretmen yokluğu yüzünden dersleri boş geçen öğrenciler yetişkin olmayacaktır. Devletin eğitim politikasındaki kabahati ve cezayı öğrenciler çekecektir. Diğer bir zayıyeden de Liselerden mezun olanlar yetişkin, Lise seviyeli meslek okullarından mezun olanlar yetişkin değil, hükmü de isabetli olamayacaktır. Meselâ: İmam-Hatip okulundan mezun olan yetişkin olmadığı için hazırlık sınıfına tabi tutulacak esas sınıflara alınmayacaktır. Meslekî ve teknik orta öğretimin mezun olan öyle öğrenciler vardır ki, üniversite ve yüksek okullarda intisap ettikleri dallarda lise mezunlarından çok daha iyi başarı göstermektedirler. Binaenaleyh plân getirmiş olduğu bu yenilikte tam bir açıklık taşımamaktadır. İyi niyetle konulan bu hüküm tatbikat safhasında acı sonuçlara yol açabilecek niteliktedir. Esasen plânda «Yüksek öğrenimde kendi alanlarında devama yöneltici ve teşvik edici bir sistem geliştirilecektir.» (7) denildiğine göre, herkes kendi branşında yüksek tahsil yapabilecek seviyeye ulaşmış demektir. Hazırlık sınıfı diye bir sınıfa tabi tutmak, kalkınma hamlesi göstermiye çalışan Türkiye için iyi bir sonuç doğurmayacaktır.

Plânın yüksek öğrenimle ilgili müesseseler hakkında en ince teferruatına kadar bilgi vermesi yanında Yüksek İslâm Enstitüleri hakkında herhangi bir malûmat ve istatistiği zikretmemesi dikkati çekicidir. Teknik, Tarım, Eğitim Enstitüleri, Yüksek sağlık okulu gibi adedleri Yüksek İslâm Enstitülerinden daha çok ve

5) İbid. S. 165

6) İbid. S. 172

7) İbid. S. 172

BAŞYAZI DEVAMI

ya daha az olan okullardan bahsedilirken Millî Eğitim ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi iki büyük Devlet müessesesine eleman yetiştiren bu Yüksek okulun onlar kadar bahse değer yeri, önümüzdeki beş yıl içinde göstereceği hamleler yok mudur?

ÖĞRENCİ DAĞILIMI

Yine plânda 98 nolu tabloda ikinci devrede öğrencilerin Genel Meslek ve Teknik öğretim dağılımı (1968-1972 yılları arasında) hakkında bilgi verilirken bütün meslekî okullar isim isim sıralanıp rakkamlarla bilgi verilmiştir. Fakat bugün mevcudu 58'e ulaşan ve önümüzdeki yıllarda da ne kadar artacağı belli olmayan İmam Hatip okullarının ikinci devresi hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Şayet «Diğer Meslek okulları» ifadesi içerisine sokulmuş ise bu durumda ilerde bir düşüş olacağı gibi yeni açılacak bir meslek okulu da bu ifadenin içerisine gireceğinden rakkam onlarla pay edilecek böylece de nasibi az olacaktır.

Esasen diğer meslek okulları hanesinde umumî öğrenciye nisbetle öğrenci dağılımı 1968-1969 da % 14,1 iken 1972-1973 de bu hal % 10,9 dur. Demek ki bu sahalarda ilerde öğrenci kayması az olacak veya azaltılacaktır.

GECE İMAM - HATİP OKULLARI

Gece okulları ile ilgili olarak; «Her kademede insan gücü, ihtiyaçlarına uygun olarak gece öğretimi verilmesinden yararlanacaktır. Bu hizmetin sözkonusu eğitim kurumunun gündelik faaliyetlerini ve bilimsel gücünü aksatmadan verilmesi esastır. Bu gibi sakıncaların doğabileceği durumlarda gece öğretimi yapılmıyacaktır.» (8) prensipleri vaz edilmiştir: Lise ve bazı meslekî okulların gece öğretimi yapılırken İmam-Hatip okullarının da gece kısımlarının açılması önemli faydalar sağlayacaktır. Ezcümle Diyanetin muhtelif kademelerinde çalışan personelin ve dinî ilimlerde bilgisi olmayan ve fakat öğrenme arzusu duyan vatandaşlar, bu açılacak Gece İmam-Hatip okulları sayesinde sistemli ve sağlam bir dinî bilgiye sahip olabileceklerdir. Bu nevi bir öğretim hiç şüphesiz gündelik faaliyetlere v.s.

ye herhangi bir engel de teşkil etmeyecek ve aksatmayacaktır.

YATIRIMLAR

Yatırımlar noktasından Devletin İmam-Hatip okullarına ve Yüksek İslâm Enstitülerine ne derece önem verdiğini anlamak için Plânın 99 Nolu tablosuna bakmak yeterlidir. Bu tabloda İlk okuldan Yüksek öğrenimin son safhasına kadar her yıl kaç milyon lira yatırılacağı «Eğitimde Toplam Yatırımlar» başlığı altında gösterilmiştir. Meselâ bunlar arasında henüz kuruluş halinde olan Ticaret ve Turizm Okulu v.b. adedi 5-10 nu geçmeyen okullar gösterilirken adedleri hızla artmakta olan dinî eğitim ve öğretimde bulunan orta ve yüksek dereceli okullara herhangi bir işaret de yoktur. Devlete karşı kanunî mükellefiyeti olan vergileri veren müslüman vatandaşın bu vergilerinin pek cüzi bir kısmı da olsa yine bu müslüman vatandaşın kendi dinî ile ilgili tedrisatta bulunan okullara sarf edilmekten adeta esirgenmiştir. Plânın ve Devletin bu tutumundan şu hükme varılabiliyor. Vatandaşın «O okulları bize sen açtırmaktasın, öyle ise onları sen yaşatacaksın. Biz Devlet olarak onlara herhangi bir yatırımda bulunmayı düşünmüyoruz» denilmektedir. Nitekim başlangıcından bugüne kadar da bu okulları vatandaşlar kendi işlerinden gelen samimi duyguları, gayretleri ile kurmakta ve yaşatmaktadır. Bu durum karşısında yaşatacaklardır da.

SONUÇ

Plânın Orta ve Yüksek öğretimle ilgili belli başlı hükümlerinden ve bu hususlarla ilgili tablolardan bahs ettikten sonra bir neticeye ulaşmak gerekirse; İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının tanıtılması için tertib edilen toplantılara İİ Müftüleri de davet edilmiştir.

Sayın Plânlama Müsteşarının bu hususta Müftülerimizi ihmal etmeyişi takdire değer. Ama yapılan toplantılarda Müftülerimizin üzerine düşen vazife nedir? Kendi illerinde plânla ilgili ne gibi faaliyetlerde bulunacak, halka hangi yönünü tanıttacaktır? Zira çalışan insan gücünden

8) İbid. S. 176

BAŞYAZI DEVAMI

ne şekilde istifade edileceği en ince teferuatına kadar gösterilirken dinî sahada ne şekilde istifade edilecek, bu husus dile getirilmemiştir. Dinî tedrisatta bulunan müsbet ve dinî bilgileri kaynaştırarak öğrencilerini yetiştiren okullar hakkında net, kesin bilgi yoktur ki bunu halka duyurma görevini yüklersin.

Unutulmamalıdır ki, bir memleketin kalkınmasında ve bu uğurda hazırlanan kalkınma plânlarının muvaffak olmasında Dinî ilimlerle meşgul olanların, din eğitimi ile meşgul olan kurumların rolü oldukça önemlidir. Ama bu hususta plânda yeri ve fonksiyonu gösterilmezse bundan elbetteki din eğitimi yapan okullar mensubu öğrenciler üzüntü duyacaklardır. Bugün ruhi ve ahlâki bir bunalm içinde olan orta ve yüksek öğrenim gençliği her şeye, kendi milli ve dinî öz değerlerine karşı çıkmakta «Dediğim dedik» psikozu içinde ne yaptığını ne istediğini ya da isteyeceğini bilememektedir. Bu durum karşısında elbette ki istenilen kalkınma olamayacaktır. Ruh ve ahlâki bakımdan olgun ve dolgun, sağlam kimselerdir ki, her alanda istenilen muvaffakiyeti göstermektedir. Bunu anlayabilmek için İmam-Hatip okulları ve Yüksek İslâm Enstitüleri öğrencilerinin her yıl gösterdiği muvaffakiyete bakmak kâfidir. Yalnız kendi mesleki okullarında değil, branşları ile ilgili olmayan yüksek okullara, Fakültelere gittiklerinde de bu başarıları görülmektedir.

Sayın Başbakanın «İkinci Beş Yıllık Plânın... refah ve saadet getirmesini Cenab-ı Haktan niyaz ederim» cümlesi ile bitirdiği önsözündeki dileğin gerçekleşmesi için bu esriye uygun olarak insan gücünden istifade ve eğitimle ilgili bahislerde milletin inançları dile gelmeli, büyük bir ümidle baktığı kurumlara da lâıyık ile yer verilmeli idi.

Heyhat!...

Cemiyetlerin Tekâmül Sırrı

Din, ilim, felsefe, tarih, edebiyat, san'at;
Bunların feyzidir üstün cemiyetlerde hayat..
Yüce mefkûrelerin, sağlar ilâhî dengi,
Bütün insanlığı mes'ud edecek âhengi.
Mütekâmil cemiyetlerde demokrasiler,
Durmaya yükselişin seyrini takip eyler..
Her karanlık çağı aydınlatan irfan güneşi,
Medeniyetlere yol gösteren İslâm'm işi..
Her ilâhî doğuşun fecridir İslâm'daki nur,
Yurdu baştanbaşa cennet yapan âhengli huzur..

O cihan mürşidinin hız veren irşâdiyle,
Yükselen cedlerimiz bizlere önder hâlâ..
Onlar, insanlığa her sahada örnek verdi,
Bunca yüz yıl medeniyetlere yol gösterdi..

Yükselir kitleler, uğrunda akan kanlarla,
Şanlı mirasma sahip çıkan insanlarla...
Toprağın üstü yaşar, altına geçmişlerle,
Solmayan bahçelerin semtine göçmüşlerle..
Maveradan bize ses vermededir cedlerimiz,
Manevî bekçisi yurdum, ulu ma'bedlerimiz.
Şaha kalkış; medeniyetlerin olgun çağdır,
Yükselen tertemiz ellerde fikir bayrağıdır..
Şaha kalkan cemiyetlerdeki her hür hareket,
Çağlayan halini aldıkça yapılmaz ona set...

● ALİ ULVİ KURUCU